

RP 76/2026 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 86 § i äktenskapslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att äktenskapslagen ändras.

För att säkerställa rätt tillämpning av de ändringar som godkändes hösten 2025 ska enligt propositionen den ändring preciseras enligt vilken rådighetsbegränsningarna inte tillämpas om det gått mer än 10 år sedan äktenskapet upplöstes.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 juni 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Målsättning	3
3 Förslagen	4
4 Förslagets konsekvenser	4
5 Remissvar	4
6 Specialmotivering.....	5
7 Ikraftträdande	5
LAGFÖRSLAG.....	6
Lag om ändring av 86 § i äktenskapslagen.....	6
BILAGA	7
PARALLELTEXT	7
Lag om ändring av 86 § i äktenskapslagen.....	7

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av äktenskapslagen och till lagar som har samband med den (RP 51/2025 rd) godkändes i riksdagen den 10 oktober 2025. Lagarna stadfästes den 14 november 2025. Lagändringarna träder i kraft den 1 juni 2026. Med lagändringarna genomfördes skrivningen i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering enligt vilken bestämmelser om preskription i fråga om kravet på avvitring enligt äktenskapslagen införs under denna regeringsperiod (s. 201).

Syftet med den ändring av 86 § 4 mom. i äktenskapslagen (234/1929) som ingick i den nämnda propositionen var att de begränsningar i 38 och 39 § i äktenskapslagen som gäller bl.a. försäljning av en bostad som används som makarnas gemensamma bostad inte längre ska tillämpas, om det har förflutit mer än 10 år från det att ett lagakraftvunnet beslut som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap meddelades eller från det att äktenskapet upplöstes på grund av den ena makens död. Det önskades att ändringarna ska träda i kraft retroaktivt. Syftet med övergångsbestämmelsen var dock att garantera en minimitid på fem år från lagens ikraftträdande.

Kiinteistönvälitysalan Keskusliitto ry informerade justitieministeriet i mars 2026 om en brist i det nya 86 § 4 mom. i äktenskapslagen och särskilt i dess övergångsbestämmelse. Enligt de bestämmelser som riksdagen godkänt höll tillämpningen av 86 § 4 mom. och särskilt av den övergångsbestämmelse som gällde det momentet på att bli oklar i situationer som gäller lagakraftvunnen äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap. Justitieministeriet bedömde att det inte är möjligt att korrigera saken enbart tolkningsvägen. Därför har ministeriet berett ett förslag till komplettering av de nämnda bestämmelserna.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. Utkastet till regeringsproposition var på remiss mellan den 1 och 13 april 2026. Utlåtanden begärdes av 15 instanser som företrädde centrala ämbetsverk, domstolar, intresseorganisationer och sakkunniga som deltagit i den tidigare behandlingen av ärendet. Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga webbtjänsten under adressen <https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM019:00/2026>. Utkastet till proposition har granskats av laggranskningen vid justitieministeriet.

2 Målsättning

Syftet med ändringsförslagen är att korrigera 86 § 4 mom. i äktenskapslagen och den övergångsbestämmelse som gäller rådighetsbegränsningsregleringen så att de får den form som de var avsedda att ha i propositionen RP 51/2025 rd som redan behandlats i riksdagen. Eftersom det är fråga om en korrigering av en regeringsproposition som redan har behandlats av riksdagen, innehåller propositionen i övrigt inga av de avsnitt som är nödvändiga i regeringspropositioner, såsom en internationell jämförelse. Till dessa delar hänvisas det till vad som framfördes i samband med propositionen RP 51/2025 rd.

3 Förslagen

Det föreslås att 86 § 4 mom. i äktenskapslagen ändras så att av momentet tydligt framgår bestämmelsens syfte, enligt vilket de rådighetsbegränsningar som avses i 38 och 39 § i äktenskapslagen inte längre ska tillämpas i situationer där 1) det har förflutit mer än 10 år från det att ett lagakraftvunnet beslut om äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap meddelades eller 2) det har förflutit mer än 10 år från det att äktenskapet upplöstes på grund av den ena makens död. Det föreslås att till bestämmelsen fogas en övergångsbestämmelse som ersätter den tidigare bristfälliga bestämmelsen. Innehållet i övergångsbestämmelsen motsvarar det föreslagna 86 § 4 mom., men under förutsättning att det i båda fallen har förflutit minst fem år från lagens ikraftträdande.

4 Förslagets konsekvenser

Förslagen bidrar till rättssäkerhet och konsekvens i lagstiftningen. Om de bestämmelser som bedömts vara bristfälliga inte avhjälpas på det föreslagna sättet, finns det en risk för att de rådighetsbegränsningar som föreskrivs i 38 och 39 § i äktenskapslagen tillämpas bland annat av fastighetsmäklare och registermyndigheter också i sådana situationer där det har förflutit mer än 10 år från en lagakraftvunnen äktenskapsskillnad (brist som gäller 86 § 4 mom. i äktenskapslagen), eller utan en övergångsperiod på 5 år (övergångsbestämmelsen).

Det finns en risk för att de brister som finns i formuleringen i 86 § 4 mom. i äktenskapslagen skulle gör ett av huvudsyftena med propositionen RP 51/2025 rd onödigt, dvs. att maken efter tidsfristen på 10 år inte längre behöver begära samtycke av sin tidigare make för att överlåta eller överföra sin egen egendom som är avsedd att användas som makarnas gemensamma hem eller som hör till bostadslösöre som används gemensamt.

När det gäller övergångsbestämmelsen som hänför sig till rådighetsbegränsningarna, var avsikten att den minimitid på fem år som inleds efter lagens ikraftträdande ska tillämpas på ett enhetligt sätt dels i situationer där äktenskapet har upplösts genom äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap, dels i situationer där äktenskapet har upplösts genom den ena makens död. Även detta mål äventyras om bestämmelserna inte kompletteras på det föreslagna sättet.

5 Remissvar

Utkastet till regeringsproposition var på remiss i tjänsten utlåtande.fi mellan den 1 och 13 april 2026. Remisstiden var kortare än vanligt på grund av ärendets natur och den brådskande tidtabellen. Syftet med regeringspropositionen är att de bestämmelser som ändras ska få den form som de avsågs ha enligt den tidigare propositionen, så att deras syfte och konsekvenser ska vara tydliga för intressenterna. Propositionens brådskande natur beror på att man strävar efter att korrigera de felaktiga bestämmelserna innan de träder i kraft.

Utlåtanden om de kompletterande förslagen begärdes av 15 olika instanser. Inom utsatt tid inkom 6 svar på begäran om utlåtande. Finansiella ry, Lantmäteriverket och Finlands Advokater förordade förslaget. Tapani Lohi, äldre universitetslektor vid Helsingfors universitet, ansåg att det tillägg som föreslås i 86 § 4 mom. i äktenskapslagen är onödigt och problematiskt med tanke på regleringens systematik, men förordade förtydligandet av övergångsbestämmelsen, om än med en annan formulering än den som föreslogs i propositionsutkastet. Finansministeriet och Skatteförvaltningen meddelade att de inte har något att yttra i ärendet.

I den fortsatta beredningen har det bedömts att också 86 § 4 mom. i äktenskapslagen lämnar rum för tolkning i den form momentet träder i kraft den 1 juni 2026. Frågan är av central

betydelse med tanke på medborgarnas rättsliga ställning, och regleringen ska vara begriplig också för den som inte är förtrogen med äktenskapslagens systematik. Eftersom också största delen av remissinstanserna förordade förslaget till precisering, har det utifrån remissvaren inte ansetts vara motiverat att ändra förslaget.

6 Specialmotivering

86 §. Det föreslås att 4 mom. ändras så att den hänvisning till 3 mom. i samma paragraf som bedömts vara otillräcklig stryks. Det föreslås att bestämmelsen i stället kompletteras med en hänvisning till samtycke enligt 38 och 39 § i äktenskapslagen. Syftet med bestämmelsen är att föreskriva att samtycket enligt 38 och 39 § i äktenskapslagen är obehövligt, om det har förflutit mer än tio år från en lagakraftvunnen äktenskapsskillnad eller från det att ett lagakraftvunnet beslut om upphävande av äktenskap meddelades eller från det att äktenskapet upplöstes på grund av den ena makens död. I sin nuvarande form är formuleringen av bestämmelsen oklar och motsvarar inte bestämmelsens syfte.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse. Paragrafen innehåller en sedvanlig ikraftträdandebestämmelse. Utöver det föreslås i paragrafen en sedvanlig övergångsbestämmelse, enligt vilken det i 86 § 2 mom. avsedda samtycket eller tillståndet eller ett i 38 eller 39 § avsett samtycke inte behövs om det har förflutit mer än tio år från det att en lagakraftvunnen äktenskapsskillnad eller ett lagakraftvunnet beslut om upphävande av äktenskap meddelades eller från det att äktenskapet upplöstes på grund av den ena makens död.

Genom den nya övergångsbestämmelsen ersätts delvis övergångsbestämmelsen i den tidigare ändringen av äktenskapslagen (982/2025). Den övergångsbestämmelse som riksdagen tidigare godkänt har konstaterats vara bristfällig till de delar som gäller rådighetsbegränsningarna, eftersom det i den saknas en hänvisning till situationer som gäller lagakraftvunnen äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap.

7 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 juni 2026. Tidpunkten för lagens ikraftträdande är då densamma som tidpunkten för ikraftträdandet av de bestämmelser som kompletteras genom denna proposition.

Liksom enligt propositionen RP 51/2025 rd, ska de föreslagna bestämmelserna om när rådighetsbegränsningarna upphör att gälla vara tillämpliga på upplösta äktenskap oberoende av om äktenskapet har upplösts före eller efter lagens ikraftträdande. Det föreslås dock att tillämpningen av bestämmelserna på äktenskap som upplösts före lagens ikraftträdande ska begränsas delvis. Till lagförslaget hänför sig en övergångsbestämmelse genom vilken övergångsbestämmelsen i lag 982/2025 ersätts till den del den gäller 86 § i äktenskapslagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 86 § i äktenskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i äktenskapslagen (234/1929) 86 § 4 mom., sådant det lyder i lag 982/2025,
som följer:

86 §

Ett i 2 mom. avsett samtycke eller tillstånd eller ett i 38 eller 39 § avsett samtycke behövs dock inte om det har förflutit mer än tio år från det att ett lagakraftvunnet beslut som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap meddelades eller från det att äktenskapet upplöstes på grund av den ena makens död.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas också på sådana äktenskap i fråga om vilka ett lagakraftvunnet beslut om upplösning har meddelats före ikraftträdandet av denna lag eller som har upplösts på grund av den ena makens död före ikraftträdandet av denna lag, dock så att ett samtycke eller tillstånd enligt 86 § 2 mom. i den lag som ändras genom denna lag eller ett samtycke enligt 38 eller 39 § i den lagen inte behövs, om det har förflutit mer än 10 år från det att ett lagakraftvunnet beslut som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap meddelades eller från det att äktenskapet upplöstes på grund av den ena makens död och det från lagens ikraftträdande har förflutit minst fem år.

Helsingfors den 30 april 2026

Statsminister

Petteri Orpo

Justitieminister Leena Meri

Lag

om ändring av 86 § i äktenskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i äktenskapslagen (234/1929) 86 § 4 mom., sådant det lyder i lag 982/2025,
som följer:

Den lag som träder i kraft den 1 juni 2026

Föreslagen lydelse

86 §

Det i 2 och 3 mom. avsedda samtycket eller tillståndet behövs dock inte om det har förflutit mer än tio år från det att ett lagakraftvunnet beslut som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap meddelades eller från det att äktenskapet upplöstes på grund av den ena makens död.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2026.

Denna lag tillämpas också på sådana äktenskap i fråga om vilka ett lagakraftvunnet beslut om upplösning har meddelats före lagens ikraftträdande eller som har upplösts på grund av den ena makens död före ikraftträdandet av denna lag, med följande undantag:

1) giftorätten preskriberas i enlighet med 103 c § 1 mom. tio år efter ett lagakraftvunnet beslut om upplösning av äktenskap, men dock tidigast fem år efter det att lagen har trätt i kraft, om inte makarna har kommit överens om något annat,

2) ett tillstånd som avses i 86 § 2 mom. behövs inte om det har förflutit mer än tio år från det att ett lagakraftvunnet beslut som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap meddelades eller från det att äktenskapet upplöstes på grund av den ena makens död och det från lagens ikraftträdande har förflutit mer än fem år.

86 §

Ett i 2 mom. *avsett samtycke eller tillstånd eller ett i 38 eller 39 § avsett samtycke* behövs dock inte om det har förflutit mer än tio år från det att ett lagakraftvunnet beslut som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap meddelades eller från det att äktenskapet upplöstes på grund av den ena makens död.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas också på sådana äktenskap i fråga om vilka ett lagakraftvunnet beslut om upplösning har meddelats före ikraftträdandet av denna lag eller som har upplösts på grund av den ena makens död före ikraftträdandet av denna lag,

dock så att ett samtycke eller tillstånd enligt 86 § 2 mom. i den lag som ändras genom denna lag eller ett samtycke enligt 38 eller 39 § i den lagen inte behövs, om det har förflutit mer än 10 år från det att ett lagakraftvunnet beslut som gäller äktenskapsskillnad eller upphävande av äktenskap meddelades eller från det att äktenskapet upplöstes på grund av den ena makens död och det från lagens ikraftträdande har förflutit *minst fem år*.